

Posouzení rizik nelegální migrace na bezpečnost občana a státu

Vladimír Foltýnek

Bakalářská práce
2016

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav krizového řízení

akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Vladimír Foltýnek

Osobní číslo: L13180

Studijní program: B3909 Procesní inženýrství

Studijní obor: Ovládání rizik

Forma studia: kombinovaná

Téma práce: Posouzení rizik nelegální migrace na bezpečnost občana a státu

Zásady pro vypracování:

- 1. Posouzení současného stavu migrace v Evropě a v České republice.**
- 2. Posouzení rizik nelegální migrace na občana a stát.**
- 3. Návrh na minimalizaci rizik nelegální migrace.**

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

[1] Drbohlav, Dušan a kol. **Migrace a (i)migranti v Česku Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2010. 207 s. ISBN 978-80-7419-039-1.**

[2] Drbohlav, Dušan. **Nelegální ekonomické aktivity migrantů (Česko v evropském kontextu). Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009. 311 s. ISBN 978-80-2461-552-3.**

[3] Palát, Milan. **Mezinárodní migrace a ekonomika v Evropské unii: vývoj, determinanty, politiky a trendy. Vyd. 1. Ostrava: KEY Publishing, 2015. 94 s. ISBN 978-80-7418-230-3.**

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího bakalářské práce.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Miroslav Tomek, Ph.D.**
Ústav ochrany obyvatelstva

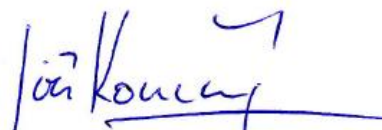
Datum zadání bakalářské práce: **5. února 2016**

Termín odevzdání bakalářské práce: **9. května 2016**

V Uherském Hradišti dne 12. února 2016

doc. RNDr. Jiří Dostál, CSc.
děkan

Ing. et Ing. Jiří Konečný, Ph.D.
ředitel ústavu

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty logistiky a krizového řízení Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně a jeden výtisk bude uložen u vedoucího práce;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – bakalářskou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem bakalářské práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na bakalářské práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

V Uherském Hradišti 9.5.2016

.....
podpis studenta

ABSTRAKT

Bakalářská práce „Posouzení rizik nelegální migrace na bezpečnost občana a státu“, se zabývá hrozbou nelegální migrace. První část je věnována vysvětlení základních pojmů, právních předpisů a historii lidské migrace. Druhá část ukazuje údaje spojené s nelegální migrací na území České republiky a popisuje analýzy rizik a ochranná opatření zaměřená proti hrozbě nelegální migrace.

Klíčová slova:

bezpečnost, nelegální, migrace, ohrožení, riziko, stát

ABSTRACT

This Bachelor thesis, „Assessment of the Risks of Illegal Migration to the Safety of the Citizen and the State“ deals with the threats of the illegal migration. The first part is devoted to an explanation of the basic concepts, the law regulations and the history of the human migration. The second part shows of the data associated with the illegal migration of foreigners into the Czech Republic and describes the risks analysis and the protective measures against threats of illegal migration.

Keywords:

safety, illegal, migration, threat, risk, state

PODĚKOVÁNÍ:

Na tomto místě bych rád poděkoval panu doc. Ing. Miroslavu Tomkovi, PhD. za jeho odborné vedení, cenné rady a velkou pomoc při vypracování této bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD	9
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	10
1.1 CÍL BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	10
1.2 METODY VYUŽÍVANÉ PŘI ZPRACOVÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE.....	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ A PRÁVNÍ PŘEDPISY	12
1.3 ZÁKLADNÍ POJMY VZTAHUJÍCÍ SE K MIGRACI OBYVATELSTVA	12
1.4 PRÁVNÍ PŘEDPISY POJEDNÁVAJÍCÍ O MIGRACI OBYVATELSTVA.....	15
1.4.1 Mezinárodní úmluvy	15
1.4.2 Právní předpisy České republiky se vztahem k migraci.....	16
2 LIDSKÁ MIGRACE V HISTORII A DNES	17
2.1 VÝVOJ MIGRACE NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY DO II. SVĚTOVÉ VÁLKY	18
2.2 OBDOBÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE MEZI LETY 1945 – 1989.....	18
2.3 OBDOBÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE PO ROCE 1989 DO SOUČASNOSTI	19
II PRAKTICKÁ ČÁST	21
3 NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE A JEJÍ HLAVNÍ RIZIKA PRO BEZPEČNOST STÁTU A JEHO OBČANA	22
3.1 POČTY NELEGÁLNÍCH MIGRANTŮ V ČESKÉ REPUBLICE	22
3.2 HLAVNÍ RIZIKA MIGRACE A NELEGÁLNÍ MIGRACE PRO ČESKOU REPUBLIKU	23
3.2.1 Bezpečnostní riziko nelegální migrace.....	23
3.2.2 Zdravotní riziko nelegální migrace	23
3.2.3 Hospodářské riziko nelegální migrace	24
3.2.4 Kulturní riziko nelegální migrace	25
4 APLIKACE ANALÝZY RIZIK NELEGÁLNÍ MIGRACE NA BEZPEČNOST OBČANA A STÁTU	26
4.1 STANOVENÍ RIZIK Z POHLEDU VLIVU NELEGÁLNÍ MIGRACE NA BEZPEČNOST	26
4.2 APLIKACE ISHIKAWA DIAGRAMU NA POSOUZENÍ RIZIK NELEGÁLNÍ MIGRACE	27
4.3 JEDNODUCHÁ BODOVÁ POLOKVANTITATIVNÍ METODA	28
5 VÝZNAM A ZPŮSOBY BOJE PROTI NELEGÁLNÍ MIGRACI	32
5.1 BOJ PROTI NELEGÁLNÍ MIGRACI.....	32
5.2 DOPADY BOJE PROTI NELEGÁLNÍ MIGRACI.....	35
ZÁVĚR	36
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	37
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	42
SEZNAM OBRÁZKŮ	43

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ.....	44
------------------------------------	-----------

ÚVOD

Tato bakalářská práce se zabývá zhodnocením a dopadem rizik vyplývajících z nelegální migrace na občany České republiky a i na samotnou Českou republiku (ČR), okrajově se pak zabývá těmito riziky i v rámci celé Evropské unie (EU). Toto téma je zejména v současné době velmi aktuální, pojednává o něm celá řada odborných prací a zaměstnává množství státních úřadů a institucí nejen v ČR, ale i v dalších evropských státech, které jsou cílovými zeměmi migrantů.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. K jejich vypracování byly použity běžné volně dostupné materiály a literatura. V teoretické části práce jsou uvedeny základní právní normy vztahující se ke vstupu a pobytu legálních i nelegálních migrantů do ČR, jsou zde vymezeny základní pojmy, je zde uvedena historie migrace ve srovnání s dnešní dobou a také stanoveny hlavní rizika, která sebou zejména nelegální, ale často i legální migrace přináší.

Praktická část bakalářské práce je zaměřena na metody analýzy rizik, význam a způsoby boje proti nelegální migraci a na příklady řešení jednotlivých rizik a jejich následků.

Cílem této bakalářské práce je stručně zhodnotit téma nelegální migrace, definovat základní pojmy, které se tohoto tématu týkají a podat popis možných rizik a způsob jejich řešení.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Při zpracování této bakalářské práce byly použity následující metody: analýza a syntéza.

1.1 Cíl bakalářské práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je posouzení rizik nelegální migrace na občana a stát. Dílčími cíly jsou posouzení současného stavu migrace v Evropě a v ČR, analýza rizik nelegální migrace a také návrh na minimalizaci rizik nelegální migrace.

1.2 Metody využívané při zpracování bakalářské práce

Při zpracování bakalářské práce jsem použil různé metody od pozorování, syntézu až po analýzu. Pozorování jsem využil při sledování článků, statistik a literatury při získávání informací k migraci osob. Analýzu jsem použil pro vyhodnocení rizik nelegální migrace. Syntézu – na základě analýzy rizik jsem provedl návrh opatření.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ A PRÁVNÍ PŘEDPISY

V této bakalářské práci se budu zabývat zejména mezinárodní nelegální migrací, z toho vyplývajícími riziky a doprovodnými jevy a proto je nutné ujasnit některé základní pojmy, se kterými zde budu nejčastěji pracovat, a dále jsou zde uvedeny nejdůležitější právní normy se vztahem k nelegální migraci.

1.3 Základní pojmy vztahující se k migraci obyvatelstva

Řešená problematika zahrnuje celou řadu základních pojmů, které vyplývají zejména z právních předpisů a dalších morem. Níže jsou uvedeny základní pojmy související s lidskou migrací.

- **Azyl:**

- Je to pobyt poskytovaný státem cizímu státnímu příslušníku stíhanému v jiném státě z důvodů politických nebo ideologických. [1]
- Azyl plní humanitární účely s cílem ochránit cizince před pronásledováním státními orgány založeném na nejrůznějších důvodech. Pravidla pro přiznání národního statusu azylanta si každý stát určuje sám, v případě uprchlíků je to však odlišné – příslušná pravidla jsou totiž obsahově určena ustanoveními mezinárodních smluv: **Úmluvy o právním postavení uprchlíků (1951)** a k ní se vázícího **Newyorského protokolu (1967)**, tzv. **Ženevská úmluva**. Už z toho vyplývá, že institut uprchlictví je vlastně novodobá instituce a je smluvní povahy (státy se k poskytování ochrany zavázaly). Co se týče přiznávání statutu azylanta, jde naopak o instituci velmi starou, známa je již v období antiky a středověku. Dnes institut azylu/uprchlictví v nějaké podobě uplatňuje 144 států světa, často v podobě ústavních zákonů. ČR jej zakotvuje v **čl. 43 Listiny základních práv a svobod**. ČR jako člen EU se mimo jiné zavázala ke spolupráci v oblasti azylu a uprchlictví. V této souvislosti členské státy EU již dvacet let usilují o sblížení svých politik směrem ke společnému a efektivnímu azylovému systému. [2]

- **Bezpečnost:**
 - V širším pojetí se za bezpečnost považuje především stabilita, určitost, pořádek, spolehlivost, rovnováha, existence (život) jedince či společnosti bez hrozeb, stav a pocit jistoty. Bezpečnost se dá vymezit i jako systémový fenomén, základem kterého je absence vojenské hrozby, zajištěné svrchovanosti, územní celistvosti a demokratických základů státu. Za součást bezpečnosti se považuje rovněž přístup k moderním technologiím a přírodním zdrojům či zamezení environmentální degradaci. [3]
- **Emigrace:**
 - Počet jedinců, kteří se z dané konkrétní populace a konkrétního místa odstěhují za určitou jednotku času. [3]
- **Epidemie:**
 - Hromadné šíření nebo výskyt nakažlivé nemoci, na určitém území po určitou dobu. Znamená neobvyklé zvýšení počtu případů onemocnění lidí, které se již vyskytovalo v daném regionu nebo populaci, nebo výskyt významného počtu případů onemocnění v regionu nebo populaci, kde se toto onemocnění dosud nevyskytovalo. Epidemie jsou vyhlášovány orgány epidemiologické služby, jestliže počet nemocných přesahuje 2000 až 3000 na 100 000 obyvatel. [1], [3]
- **Imigrace:**
 - Vyjadřuje počet jedinců, kteří se do stávající populace přistěhují za danou časovou jednotku. [2]
- **Integrace:**
 - Znamená sjednocení, zapojení, začlenění, zařazení se někam nebo do něčeho, tedy i zařazení do stávající lidské společnosti. Cílem integrace cizinců (migrantů) v ČR je jejich zařazení do většinové společnosti a kultury, jejími klíčovými předpoklady jsou znalost českého jazyka, ekonomická soběstačnost, orientace ve společnosti a vzájemné vztahy cizinců a majoritní společnosti. [1], [4]

- **Migrace a nelegální migrace:**

- Změna sídliště z jednoho kraje do druhého, obvykle skupin obyvatelstva, rodin apod. Slovo nelegální pak znamená tajený před držiteli moci, jimi neschválený, nezákonný. Nelegální migrací tedy označujeme nepovolený, protizákonný přesun skupin obyvatel a celých rodin z jedné oblasti (státu) do jiné. [1]
- Společenský jev spojený s přesuny lidí z jedné lokality do jiné, často se tyto přesuny uskutečňují na velké vzdálenosti nebo ve velkém počtu. Podle důvodů se migrace dělí na nucenou a dobrovolnou. Dále podle motivu na ekonomickou, náboženskou, politickou aj. Dalším parametrem je překročení mezinárodně uznávaných hranic. Každý člověk, který překročí hranice a zůstává v jiné zemi déle než rok, je migrantem. [3]

- **Migrant:**

- Osoba stěhující se z vlasti na kratší nebo delší dobu, popř. uprchlík. Imigrantem pak myslíme přistěhovalce. [1]
- Nelegální migrant je osoba v neoprávněném postavení, tedy ten kdo v určitém směru porušuje platnou legislativu v pobytovém nebo pracovním režimu. [3]

- **Riziko:**

- Nebezpečí, možnost škody, poškození nebo nezdaru. [1]
- Je to veličina spíše abstraktní a pravděpodobnostně kvantitativní, sekundárně (výpočtem, úvahou) odvozená od hrozby. Představuje možnost vzniku událostí s výsledkem odchylným od předpokládaného cíle, a to s určitou objektivní matematickou nadějí či statistickou pravděpodobností. Je to tedy kvantifikovaná nejistota. Hovoří o míře (váze) hrozby. [3]

- **Terorismus:**

- Společensky nebezpečný jev projevující se v národním i mezinárodním měřítku, použití násilí nebo výhrůžky k politickému účelu, vytvoření stavu bázně, který slouží k vydírání, nátlaku a zastrasování. Jeho metodami jsou únosy lidí, zadržování rukojmí, pirátství, sabotáže, atentáty, fingované hrozby, pumové útoky, střelba aj. Jeho cílem může být rozklad státu a změna politického režimu, likvidace odpůrců, potírání základních lidských práv a svobod. Může mít náboženský, etnický, politický, válečný důvod atd. [1], [3]

1.4 Právní předpisy pojednávající o migraci obyvatelstva

Pro vstup cizinců do ČR a jejich pobyt zde, dále i pro možnost poskytnutí azylu, nejsou důležité jen zákony platné v ČR, ale i mezinárodní úmluvy.

1.4.1 Mezinárodní úmluvy

Významnou úlohu při řešení otázek migrace sehrávají mezinárodní úmluvy. K nejvýznamnějším lze zařadit:

- **Úmluva o právním postavení uprchlíků** je klíčovým dokumentem v oblasti mezinárodní ochrany uprchlíků. Úmluva definuje, kdo je uprchlík a jaký druh právní ochrany, jakou další podporu a jaká sociální práva by měly uprchlíkům zaručit smluvní státy Úmluvy. Zásadní ustanovení Úmluvy uvádí, že uprchlíci nesmějí být navraceni do země, kde jim hrozí pronásledování. Úmluva také definuje povinnosti uprchlíků vůči jejich hostitelské vládě a stanoví, že určité kategorie lidí, jako například váleční zločinci, nemohou získat status uprchlíka. Úmluva o právním postavení uprchlíků z roku 1951 uznala mezinárodní rozměr uprchlických krizí a potřebu mezinárodní spolupráce a sdílení odpovědnosti jednotlivými státy. Původně se Úmluva z roku 1951 více méně omezovala na ochranu evropských uprchlíků po druhé světové válce. Protokol z roku 1967 rozšířil její působnost a odstranil geografické a časové omezení, čímž význam Úmluvy a její aplikace významně rozšířil. Cílem této úmluvy 1951 není řešit příčiny útěku, jakými jsou např. porušování lidských práv, politický či ozbrojený konflikt v zemi jejich původu. Úmluva vznikla, aby zmírňovala následky těchto problémů tím, že nabídne obětem mezinárodní právní ochranu a další podporu, případně jim pomůže začít nový život. [5]
- **Úmluva o právech dítěte** byla přijata Valným shromážděním OSN dne 20. listopadu 1989. Od té doby ji s výjimkou USA ratifikovaly všechny státy světa a stala se tak nejrozšířenější smlouvou deklarující lidská práva v celé historii. Prosazuje rovné příležitosti pro všechny děti bez ohledu na to, kde žijí. Kromě dalších informací speciální články této úmluvy popisují i práva dětských uprchlíků. [6]
- **Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod** byla do českého právního řádu přijata jako: *Předpis č. 209/1992 Sb., Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících*. Mimo další informace je v této

úmluvě uveden i zákaz hromadného vyhoštění cizinců a procesní záruky v případě jejich vyhoštění. [7]

1.4.2 Právní předpisy České republiky se vztahem k migraci

Pro řešení otázek migrace jsou důležité i zákony platné v ČR, které mají vztah k pobytu cizinců na území ČR a nelegální migraci. Jsou to zejména tyto:

- **Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb. – Listinu základních lidských práv a svobod** lze považovat za hlavní právní předpis. Udává se zde, ve vztahu k občanům jiných států nebo osobám jiných národností, způsob vyhoštění z území ČR, právo na azyl v ČR a také práva národnostních a etnických menšin. [8]
- **Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu** stanovuje zejména podmínky pro možnost azylu v ČR, způsob jeho udělení a odnětí, průběh řízení o azylu a práva a povinnosti žadatele o azyl. [9]
- **Zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců** stanovuje zejména podmínky pro vstup cizince na území ČR, jeho pobyt zde a podmínky vycestování, definuje pojem cizinec, zabývá se druhy víz a druhy pobytu cizinců v ČR a dále také vymezuje práva a povinnosti cizinců a dalších subjektů. [10]
- **Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky** stanovuje zejména úkoly Policie ČR, její oprávnění, ve vztahu k cizincům i způsob jejich zajištění, pověřuje Policii ČR vkládáním a zpracováním dat v Schengenském informačním systému, dále pak stanovuje i způsoby spolupráce s bezpečnostními sbory dalších států a udává podmínky pro možnost působení policistů při výkonu služby v jiném státu. V rámci Policie ČR je zřízeno Ředitelství služby cizinecké policie, které je zodpovědné za výkon služby v oblasti azylu a pobytu cizinců na území ČR. [11], [12]

2 LIDSKÁ MIGRACE V HISTORII A DNES

Migrace lidí je téměř tak stará jako lidské dějiny a rozhodně nepředstavuje vždy jen negativní či výrazně abnormální jev. Jejím prostřednictvím byly osídleny nové kontinenty a vytvořila se soudobá politická, etnická i kulturní mapa světa. Pro příslušníky nejstarších prehistorických loveckých a sběračských společností byla migrace v podstatě přirozeným životním způsobem. Teprve s postupným přechodem k zemědělství a s ním spojenému usedlému způsobu života v období neolitické revoluce a následným vznikem nejstarších civilizací organizovaných již ve státních formách člověk objevuje pojem domova, spojeného s vazbou na jediné místo a komunitu. Stěhování je tedy staré jako lidský rod. Lovci následovali stáda zvířat, zemědělci hledali úrodnější půdu a lepší klimatické podmínky. Bojovníci dobývali a obsazovali území slabších sousedů. Národy se stěhovaly, když byly z původních teritorií vypuzeny přelidněním, chorobami nebo nepřítelem. Tím došlo v Evropě k míchání kmenů různého původu. Území se zpočátku vymezovalo okupací. Vítězný kmen buď porobeným vnutil svou kulturu a jazyk, nebo kulturu a jazyk převzal. V každém případě ale docházelo k novému jevu - mnohonárodnostnímu osídlení vznikajících států. Většina států Evropy má národnostní menšiny jako pozůstatek dřívějších výbojů a změn hranice. Rozsáhlé migrace, motivované většinou demografickým vývojem a klimatickými změnami, již ve starověku výrazně určovaly tvář tehdejšího světa. K zániku starověkého světa nakonec přispěla rovněž jedna z nejrozsáhlejších migrací světových dějin, známá jako „stěhování národů“, odehrávající se mezi 2. až 6. stoletím našeho letopočtu. v rozsáhlém eurasijském prostoru od západních hranic Číny až po západní Evropu. Soustředěný tlak kmenů Hunů, Sarmatů, Germánů a Slovanů vedl nakonec v 5. století našeho letopočtu k zániku Západořímského impéria a vzniku raně středověkých států Evropy. Velké ekonomické migrace do Ameriky byly zaznamenány v dobách náboženských válek a ekonomických turbulencí v Evropě v průběhu 16. – 18. století. V moderní době se pak utíkalo před tyranii (nacismem, komunismem). Ve 20. století začala nová vlna stěhování, a to z rozvojových zemí Asie a Afriky do ekonomiky rozvinutých států Evropy a také do Spojených států amerických, která sebou přináší nové problémy. Zatím o v dřívějších dobách se při migraci zalidňovala málo osídlená území, dnešní migranti směřují do hustě osídlených území. Migrace se nyní stává celosvětovým problémem. [13], [14]

2.1 Vývoj migrace na území České republiky do II. světové války

Lidská migrace se dotýkala i ČR už od jejího vzniku. V různých dobách se střídaly období imigrace a emigrace.

V dlouhodobém historickém pohledu bylo území dnešní ČR až do začátku 19. století imigrační oblastí. Nejvýznamnější imigrační vlny přišly ve 13. století a v 16. století. Odhadem až 25 % obyvatelstva Českých zemí ve 13. století tvořili tehdejší přistěhovalci. Krátkodobé emigrační vlny pak byly vyvolány většinou válečnými událostmi – husitské války, třicetiletá válka. S nástupem industrializace a urbanizace, spolu se zlepšováním úmrtnostních poměrů a uvolňováním pracovních sil ze zemědělství postupně docházelo k populačnímu přetlaku, který vedl k nárůstu emigrace, odchodu obyvatel do velkých měst a průmyslových center (Viedeň, Vestfálsko, Sasko, severní Francie). Dále pak emigrační proud směřoval především do Spojených států amerických nebo Kanady, částečně pak i do jihovýchodních a východních částí monarchie (Banát, Vojvodina, Volyň). [15]

Velký vliv na imigraci měl vznik samostatného Československého státu. Ten se projevil reemigrační vlnou v první polovině 20. let minulého století, kdy se do vlasti vraceli krajané ze Spojených států amerických a Rakouska. Dále Československá republika přijala po I. světové válce ruské emigranty, jejichž počet se odhaduje na 20 tisíc a Praha se tak stala po Paříži druhým nejdůležitějším centrem ruské porevoluční emigrace. Další vlnou pak byli přistěhovalci z Německa po nástupu nacismu. Tyto imigrační proudy neměly primárně ekonomický podtext. [15]

2.2 Období migrace v České republice mezi lety 1945 – 1989

V období 1945 – 1989 se stala politika rozhodujícím migračním faktorem, díky nové geopolitické situaci v období po II. světové válce. Masivní přesuny obyvatelstva zasáhly celou Evropu včetně Československa. V našich zemích došlo k odsunu Němců většinou z příhraničních oblastí, dále pak k odsunu Maďarů ze Slovenska a dalších osob do tehdejšího SSSR. Vylidněné pohraničí Českých zemí bylo postupně osidlováno jak domácí populací z vnitrozemí, tak i migranty a krajaney ze zahraničí (Volyňští Češi, Slováci ze Sedmihradska, bulharští zemědělci). Specifikou skupinu imigrantů tvořili řečtí političtí uprchlíci, kteří odešli z Řecka v důsledku občanské války (1946 – 1949) a kterým Československo

poskytlo azyl. V tomto období docházelo i k emigraci českých občanů v důsledku politické situace, odhady se pohybují kolem 550 000 obyvatel v letech 1948 – 1989. [15]

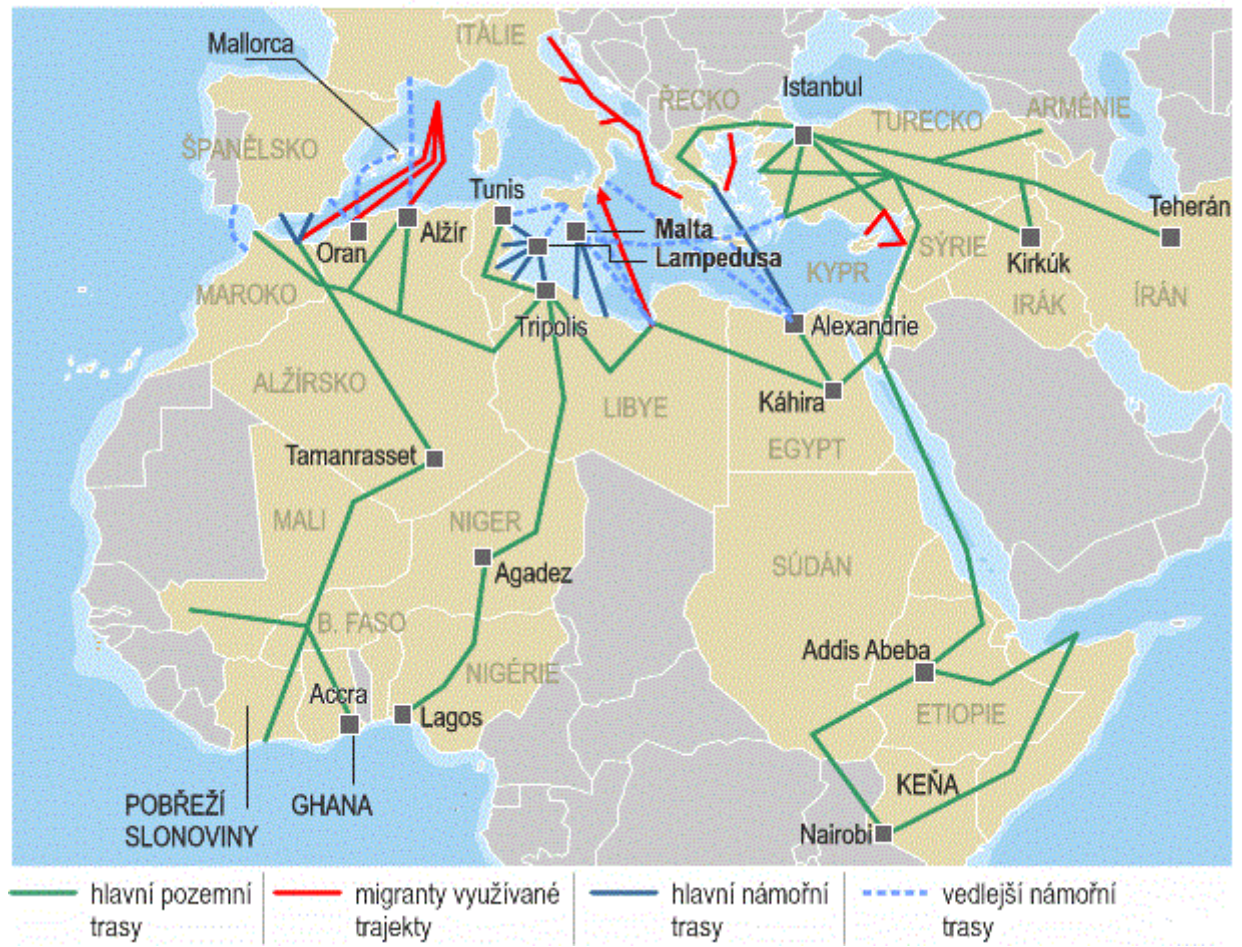
V socialistickém Československu existovala také regulovaná a nepříliš významná imigrace, její nejdůležitější součástí bylo přistěhování z rodinných důvodů (sjednocení rodiny nebo sňatek). Migranti přicházeli především ze zemí střední a východní Evropy, dále také z Řecka a Francie. Od poloviny 70. let minulého století docházelo na základě mezivládních dohod k imigraci učňů a dělníků z ostatních socialistických zemí (Polsko, Vietnam, Angola, Kuba, Mongolsko, Severní Korea, Maďarsko, Jugoslávie). Na koni roku 1989 zaměstnávaly československé podniky asi 46 000 pracovníků ze zahraničí. Právě tato pracovní imigrace v éře socialismu se stala u vietnamské komunity zárodkem další imigrace po roce 1990. [15]

2.3 Období migrace v české republice po roce 1989 do současnosti

Politické změny po roce 1989 zásadním způsobem ovlivnily vývoj mezinárodní migrace v ČR. Mezi nejdůležitější faktory patřil pád tzv. „železné opony“ a politická a ekonomická transformace. Dalšími významnými mezníky v tomto období bylo rozdělení Československa a vznik samostatné ČR v roce 1993 a vstup našeho státu do Evropské unie v roce 2004. Během první poloviny 90. let minulého století se ČR stala tranzitní zemí s dominantními migračními proudy z Východu na Západ. Postupně se však stále více měnila na zemi cílovou. Zatímco v roce 1990 představovali cizí státní příslušníci asi 0,3 % populace tehdejšího Československa, v roce 2008 dosáhl podíl cizích státních příslušníků v ČR 3,9 % populace. [15]

V současné době se ilegální, ale i legální migrace stala velkým problémem, který se netýká jen ČR, ale v podstatě všech evropských států. I když je ČR především tranzitní zemí přesto i zde narostl počet ilegálních migrantů. V roce 2015 bylo na území ČR zadrženo 8 563 ilegálních migrantů, což je o 78 % více než v roce 2014. Současně také stoupl počet cizinců, kteří na území ČR pobývají legálně a to o 15 639 osob oproti roku 2014. V roce 2015 tedy v našem státě legálně pobývalo 467 552 cizinců. Co se týká imigrace v ostatních evropských zemích – jako příklad může posloužit Řecko, do kterého v průběhu ledna 2016 přišlo z Turecka přibližně 58 600 osob. Hlavní migrační trasy používané legálními i nelegálními migranty k cestě do Evropy v současné době jsou zobrazeny na obrázku 1. [16], [17]

MIGRACE DO EVROPY

Obr. 1 Hlavní migrační trasy v současné době [Zdroj: 18]

II. PRAKTICKÁ ČÁST

3 NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE A JEJÍ HLAVNÍ RIZIKA PRO BEZPEČNOST STÁTU A JEHO OBČANA

Bezpečnost státu a jeho občanů ovlivňují ve velké míře nelegální migrace obyvatelstva přes území ČR, které sebou může přinést zvýšení kriminality, zavlečení různých nemocí apod.

3.1 Počty nelegálních migrantů v České republice

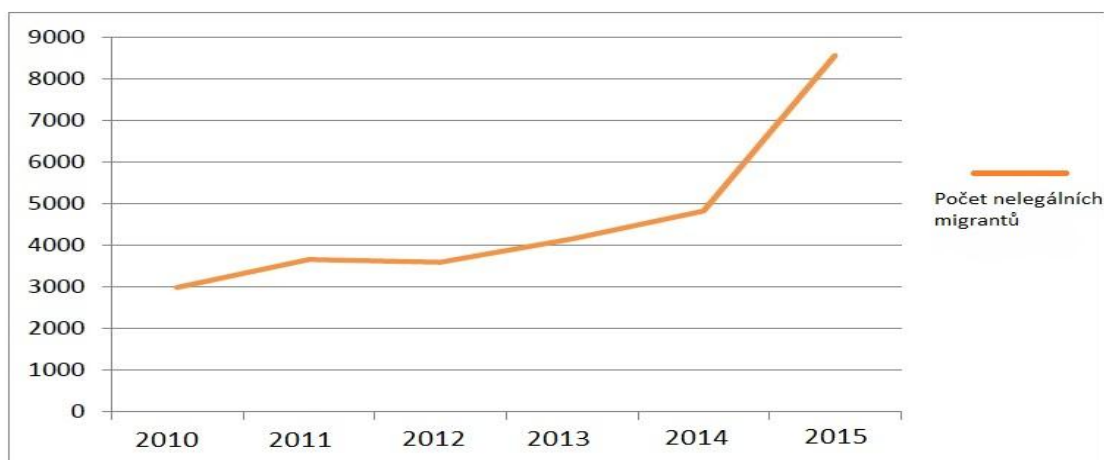
Počty nelegálních migrantů v ČR narůstají každým rokem. V tabulce 1 jsou uvedeny počty nelegálních migrantů v ČR za období od 2010 do 2015. Nejedná se však o jen počty nelegálních migrantů, kteří neoprávněně překročili státní hranice ČR, ale o všechny osoby, které porušily pravidla o pobytu cizinců na území ČR.

Tabulka 1. Statistika počtů nelegálních migrantů v ČR za období 2010 – 2015

Statistika počtu nelegálních migrantů v ČR za období 2010 - 2015						
Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Počet nelegálních migrantů	2 988	3 360	3 595	4 153	4 822	8 563

[12], [19]

Pro lepší přehled jsou výše uvedené počty znázorněny níže v grafu 1. Je zde patrný zejména prudký vzestup počtu nelegálních migrantů v roce 2015, související se stále probíhající imigrační vlnou do států EU. [12], [20]

Graf 1 Počty nelegálních migrantů [19], [12]

3.2 Hlavní rizika migrace a nelegální migrace pro Českou republiku

Níže je uveden stručný popis hlavních rizik souvisejících s lidskou migrací. V souladu s názvem této bakalářské práce jsou nejvíce rozvedena bezpečnostní rizika.

3.2.1 Bezpečnostní riziko nelegální migrace

Bezpečnostní riziko vyjadřuje vyšší pravděpodobnosti, že dojde naplnění konkrétní bezpečnostní hrozby v takovém rozsahu, že požadavky na řešení vzniklé krize přesáhnou možnosti bezpečnostního systému a možné škody s tím spojené budou neakceptovatelné. Je to objektivní možnost více či méně pravděpodobného vzniku konfliktních situací, a to především v důsledku etnických, národnostních, historických, náboženských, politických, ekonomických, ekologických, sociálních nebo jiných příčin nebo působení přírodních sil. Základními druhy bezpečnostních rizik jsou: vojenská, nevojenská a smíšená. [3]

Konec 20. století a nedlouhé období po skončení studené války představovalo relativně klidnou historickou periodu, kdy se za nejvážnější hrozbu považovalo použití jaderných zbraní, především v podobě jaderného terorismu. Snadná dostupnost biologických a chemických zbraní vyrovnává do jisté míry rozdíl mezi bohatými a chudými, mezi technologicky vyspělými a nerozvinutými státy. Velké obavy vzbuzují především možnosti použití tzv. špinavých bomb teroristy. Vývoj po 11. září 2001 potvrzuje relevanci širšího pojetí bezpečnosti, které zahrnuje kromě tradičního vojenského též hospodářské, politické a sociální. Stírá se hranice mezi vnější a vnitřní bezpečností. Mezi dnešní hrozby a rizika můžeme zařadit proliferaci zbraní a zbraňových systémů, skupinové hrozby (organizovaný zločin, geonarkotismus, extremismus, masová migrace z oblastí postižených sociálními a společenskými konflikty a z oblastí postižených desertifikací nebo přírodními katastrofami, měnová spekulace, ekologická rizika, chybné ekonomické rozhodování manažerů). Ukazují se také globální střety modernity a tradice, napětí mezi západním hodnotovým systémem a dalšími kulturami. Další rizika mohou vzejít také z boje proti terorismu. [3]

3.2.2 Zdravotní riziko nelegální migrace

Zdravotními riziky myslíme možnost šíření chorob, ať už v ČR dříve vymýcených nebo zde v současné době neznámých a nerozšířených, exotických, jejichž šířitelé mohou být i migranti, zejména pokud přicházejí ve větším počtu. Současná migrační vlna tak s sebou nese potenciální zdravotní rizika pro zdraví obyvatel. ČR je však dlouhodobě místem neu-

stálého pohybu lidí, ročně jí navštíví milióny turistů a milióny lidí projde letištěm v Ruzyni a tak příležitostí pro šíření infekčních nemocí, včetně těch nejzávažnějších, je více než dost, i bez přispění nelegálních migrantů. [21]

3.2.3 Hospodářské riziko nelegální migrace

Ve své podstatě jde především o rizika finanční, kdy se snahou o řešení dalších rizik stoupají výdaje státu, které pak mohou chybět v jiných oblastech. Velmi často jsou imigranti vnímáni současným obyvateli jako konkurence na trhu práce, popř. jako osoby, které se sami nepodílejí na vytváření hodnot, ale zneužívají sociální systém státu, do kterého přišli. Ti, kteří pracují, jsou obohacením pro společnost. Ale např. politika slučování rodin znamená, že pokud se imigranti stanou občany státu nebo zde budou legálně dlouhodobě pobývat, přijdou za nimi jejich rodinní příslušníci (manželky, malé děti, případně staří rodiče) kteří v naprosté většině nebudou těmi, kdo daně platí, ale budou těmi, kdo budou různé sociální služby – zdravotní, vzdělávací atd. od stávajících daňových poplatníků konzumovat. Imigrace může mít dočasný ekonomický benefit, ale ten může být následně překryt dalšími náklady spojenými s imigrací. [22]

Hospodářské rizika můžeme rozdělit:

- **Strategické:**
 - legislativní rizika – jedná se o všeobecně platné právní normy, tedy i ty, které se vztahují k migraci osob,
 - všeobecné geopolitické rizika – jsou dané všeobecným společenským prostředím, ve kterém se nacházíme, jedná se i o mezinárodní soužití a celkovou světovou politickou situaci. S tímto jednoznačně souvisí i hromadná migrace osob do vyspělých zemí.
- **Operativní rizika:**
 - vnitřní rizika organizací – vyplývají z činnosti každé organizace nebo i státu,
 - sociální rizika – vyplývají z činnosti a působení lidí v dané společnosti, v případě masové imigrace osob a jejich pronikání do společnosti, mohou být narušeny dosavadní zažité vztahy a postupy. [23]

3.2.4 Kulturní riziko nelegální migrace

Hrozí tehdy, nedojde-li např. ke zlepšení příležitostí v oblasti vzdělávání pro děti z rodin imigrantů nebo selže-li proces integrace imigrantů - prohlubování sociálních rozdílů přenášejících se z generace na generaci, riziko kulturní segregace, vyloučení komunit migrantů a konflikty mezi etniky. Určitá míra kulturní a civilizační soudržnosti je pro zajištění funkčnosti a stability jakéhokoli lidského společenství naprosto nezbytná. Občané ČR mohou nabýt dojmu, že s případným větším počtem imigrantů může dojít ke změně kulturních zvyklostí předávaných v ČR tradicemi a také ke změnám v běžném životě, zejména ve vztahu k imigrantům jiné víry. Kulturní rizika však ve svých projevech potřebují dlouhou dobu a je otázkou, zda při postupných výrazných změnách např. v národnostním složení obyvatelstva mohou být ještě nazývány riziky nebo zda se nové zvyky tradice při výrazné změně většinového obyvatelstva stanou běžnou normou. [22]

4 APLIKACE ANALÝZY RIZIK NELEGÁLNÍ MIGRACE NA BEZPEČNOST OBČANA A STÁTU

Analýza rizik je nezbytná pro stanovení přijímaného a nepřijatelného rizika. Analýza a hodnocení rizik jsou postupy, které přispívají k rozvoji poznání a jsou velmi důležité v praxi. Slouží pro potřeby řízení a tvoří podklady pro rozhodovací proces. Z toho vyplývá, že pracovní postupy musí respektovat určité požadavky, které zaručují správné a kvalifikované rozhodování a pro-aktivní řízení, které na základě současných znalostí je nejlepším nástrojem pro zajištění ochrany, bezpečnosti a rozvoje státu či organizace. Prioritní ochrana je věnována základním zájmům státu, tj. ochrana životů a zdraví lidí, majetku, životního prostředí, bezpečnosti obyvatelstva a aktuálně v poslední době ochraně kritické infrastruktury. Vzhledem ke složitosti a rozmanitosti vzniku živelných pohrom, nehod, havárií, útoků apod. na jedné straně a kvality, vypovídací schopnosti a homogenity dostupných datových souborů na straně druhé, není možno vypracovat žádné obecné pokyny pro stanovení rizik. Vždy je třeba nejprve provést odborné posouzení vstupních dat, požadavků a předpokladů určité metodiky, konkrétního cíle analýzy a hodnocení rizik a na základě tohoto posouzení provést výběr vhodného postupu. Výběr vhodné metodiky určení rizik velice závisí na tom, zda:

- známe nebo můžeme stanovit rozložení živelných pohrom, nehod, havárií, útoků apod. v prostoru a v čase a můžeme spočítat četnostní rozložení živelných pohrom, nehod, havárií, útoků apod. (počet vs. velikost) pro určité území a zvolený časový interval, dále vypočítat a zmapovat ohrožení,
- známe nebo můžeme stanovit rozložení dopadů živelných pohrom, nehod, havárií, útoků apod., stanovit scénáře dopadů ve variantním provedení a pravděpodobnosti jejich výskytu.

Je však nutné si uvědomit, každá metoda analýzy rizik je pouze pomocný nástroj a inteligence člověka zůstává nezastupitelná. [2424]

4.1 Stanovení rizik z pohledu vlivu nelegální migrace na bezpečnost

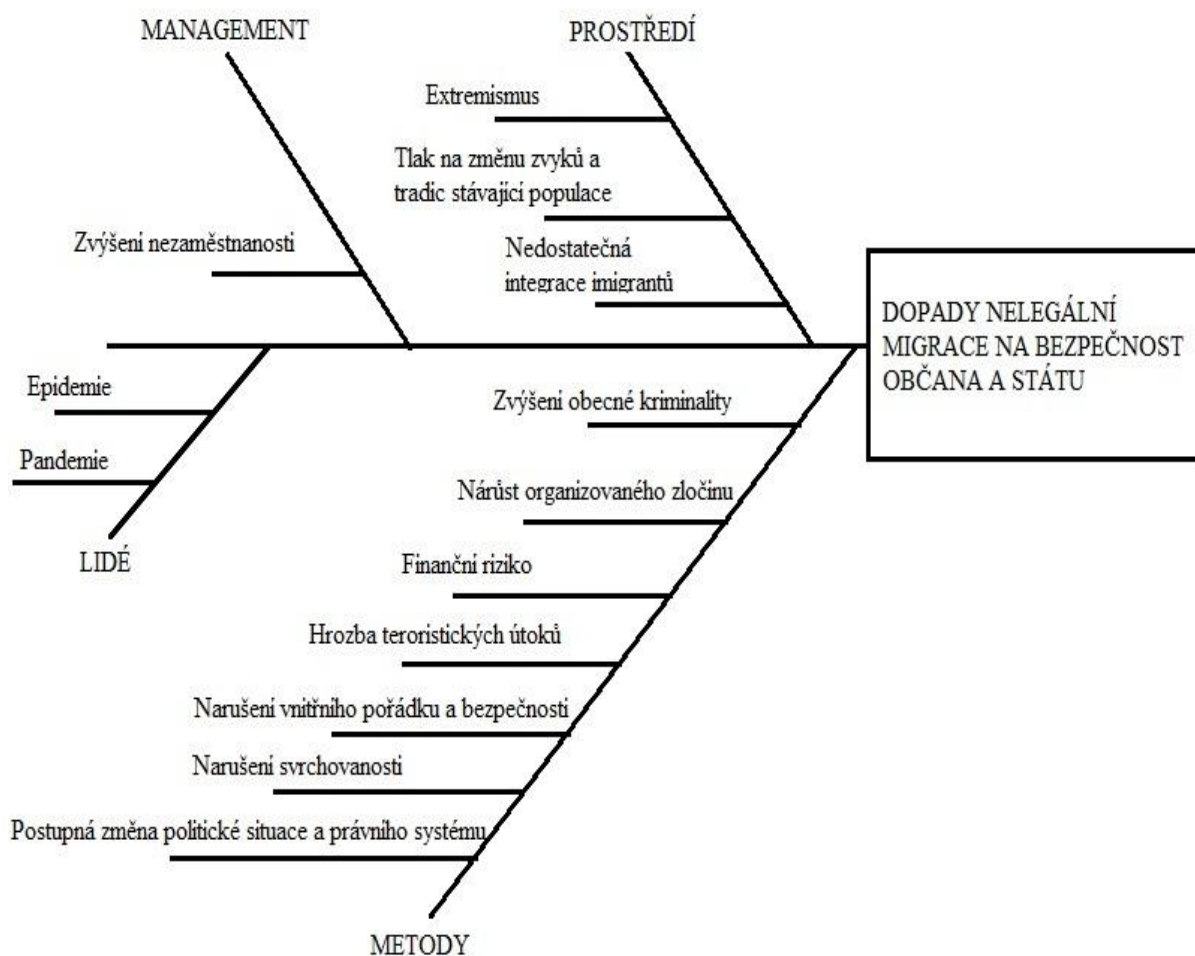
Na základě analýzy a z použitých zdrojů vyplývají pro ČR a její občany následující rizika:

- **bezpečnostní:**
 - narušení svrchovanosti, územní celistvosti a demokratických základů ČR,
 - narušení vnitřního pořádku a bezpečnosti,

- zvýšení obecné kriminality,
- hrozba teroristických útoků,
- extremismus a nárůst interetnického a sociálního napětí,
- nárůst organizovaného zločinu, drogová kriminalita a obchod s lidmi. [2525], [26], [27]
- **zdravotní:**
 - epidemie,
 - pandemie. [28]
- **hospodářské:**
 - finanční riziko (zvýšení výdajů státu při výplatě sociálních dávek, při řešení dalších rizik a problémů vzniklých migrací osob),
 - zvýšení nezaměstnanosti. [23], [2929], [30]
- **kulturní:**
 - tlak na změnu zvyků a tradic stávající populace
 - postupná změna politické situace
 - postupná změna právního systému
 - nedostatečná integrace imigrantů. [22]

4.2 Aplikace Ishikawa diagramu na posouzení rizik nelegální migrace

Je to jednoduchá analytická technika pro zobrazení a následnou analýzu příčin a následků, jejímž duchovním otcem je Kaoru Ishikawa. Je nazývaný též diagram příčin a následků, diagram rybí kosti, nebo prostě Ishikawa. Princip diagramu Ishikawa vychází z jednoduché kauzality - každý následek (problém) má svou příčinu nebo kombinaci příčin. Jeho cílem je tedy analýza a určení nejpravděpodobnější příčiny řešeného problému. Vzhledem ke své univerzálnosti nachází Ishikawův diagram uplatnění v oblasti kvality, při hledání příčin nekvality, ale také v oblasti rizik či řešení problémů. Často je používán při týmových technikách hledání řešení. Při řešení problému se v diskusi nebo pomocí jiné analytické techniky systematicky hledají jeho možné příčiny a znázorňují se formou rybí kostry (odtud jedno z jeho pojmenování). Příčiny se většinou hledají v základních dimenzích a ty jsou následně dále rozděleny do konkrétních rizik, tak jak je uvedeno na obrázku 2. [3131]

Obr. 2 Ishikawa diagram

4.3 Jednoduchá bodová polokvantitativní metoda

Jedná se o jednu z nejpoužívanějších metod pro hodnocení rizik. Míra (velikost) rizika je kombinací pravděpodobností výskytu rizika a možné závažnosti následku rizika. **Odhad pravděpodobnosti (P)**, se kterou může uvažované nebezpečí opravdu nastat, je stanoven dle stupnice odhadu pravděpodobnosti vzestupně číslem od 1 do 5, kde je zjednodušeně zahrnuta míra, úroveň a kritéria jednotlivých nebezpečí a ohrožení a je uveden v tabulce 2. Rovněž pro stanovení **pravděpodobnosti následků (N)**, tj. závažnosti nebezpečí je stanovena stupnice od 1 do 5, tak je uvedeno v tabulce 3. Pro posouzení a vyhodnocení nebezpečí (zdrojů rizik) se příslušné číselné vyjádření zaznamená do sloupců „P“, „N“, do tabulky 5 – „Vyhodnocení rizik“. Pro celkové hodnocení rizika se následně jednoduše vynásobí sloupec P a N a výsledný součin je pak ukazatel míry rizika – MR, kdy tedy platí:

$$MR = P \times N$$

Míra rizika je uvedena v tabulce 4. Bodové rozpětí orientačně vyjadřuje naléhavost přijetí opatření ke snížení rizika a prioritu bezpečnostních opatření. [3232], [3333]

Tabulka 2 Pravděpodobnost vzniku rizika

Pravděpodobnost vzniku rizika - P	Komentář	Hodnota
Velmi častý výskyt	Trvalé ohrožení	5
Častý výskyt	Velmi často opakovaný výskyt události, ale nejedná se o trvalé ohrožení	4
Občasný výskyt	Událost vznikne jenom občas	3
Možný výskyt	Událost není příliš pravděpodobná, ale nelze ji vyloučit	2
Nepravděpodobný výskyt	Vznik události je velmi ojedinělý	1

Tabulka 3 Závažnost rizika

Závažnost následků rizika - N	Komentář	Hodnota
Velmi velké dopady, v podstatě nevratné následky.	Výrazné ohrožení svrchovanosti ČR a funkcí státu, velmi velké finanční nároky, skokový nárůst kriminality, závažný teroristický útok, pandemie.	5
Velké dopady, závažné následky.	Možné ohrožení svrchovanosti ČR a funkcí státu, postupný nárůst kriminality, větší finanční nároky, hrozba terorismu, epidemie, selhání integrace.	4
Výrazné dopady a následky, které nejsou trvalé.	Nepravděpodobné ohrožení svrchovanosti ČR a funkcí státu, zvýšená kriminalita, částečné zvýšení finančních nároků, malá hrozba teroristického útoku, hrozba epidemie.	3
Větší dopady, nezanedbatelné následky.	Zvyšující se kriminalita a finanční nároky, nepravděpodobná epidemie, mírné zvýšení nezaměstnanosti.	2
Malé, zanedbatelné dopady.	Fungující integrace, bezpečný stát, mírné zvýšení finančních nároků, stabilní nezaměstnanost.	1

Tabulka 4 Míra rizik

Míra rizika MR	
1-5	Bezvýznamné až mírné riziko
6-10	Přijatelné riziko
11-15	Přijatelné riziko při stanovení účinných opatření
16-20	Významné riziko přijatelné jen za určitých podmínek a s účinnými opatřeními
21-25	Nepřijatelné riziko

Seznam rizik:

- a) Zvýšení nezaměstnanosti,
- b) epidemie,
- c) pandemie,
- d) tlak na změnu zvyků a tradic stávající populace,
- e) postupná změna politické situace,
- f) postupná změna právního systému,
- g) nedostatečná integrace imigrantů,
- h) finanční riziko (zvýšení výdajů státu při výplatě sociálních dávek a při řešení dalších rizik),
- i) narušení svrchovanosti, územní celistvosti a demokratických základů ČR,
- j) narušení vnitřního pořádku a bezpečnosti,
- k) zvýšení obecné kriminality,
- l) hrozba teroristických útoků,
- m) extremismus a nárůst interetnického a sociálního napětí,
- n) nárůst organizovaného zločinu, drogová kriminalita a obchod s lidmi.

[22], [25], [26], [27], [28], [29], [30]

Tabulka 5 Vyhodnocení rizik

Vyhodnocení rizik				
Riziko	Pravděpodobnost P	Následek N	Bodové hodnocení	Míra rizika
a	2	2	4	bezvýznamné až mírné riziko
b	2	3	6	přijatelné riziko
c	1	5	5	bezvýznamné až mírné riziko
d	2	5	10	přijatelné riziko
e	2	4	8	přijatelné riziko
f	2	5	10	přijatelné riziko
g	3	5	15	přijatelné riziko při stanovení účinných opatření
h	3	3	9	přijatelné riziko
i	2	5	10	přijatelné riziko
j	2	5	10	přijatelné riziko
k	3	3	9	přijatelné riziko
l	3	5	15	přijatelné riziko při stanovení účinných opatření
m	4	4	16	významné riziko přijatelné jen za určitých podmínek a s účinnými opatřeními
n	3	5	15	přijatelné riziko při stanovení účinných opatření

Z výše uvedených analýz v podstatě jednoznačně vyplývají konkrétní rizika, která hrozí v souvislosti s nelegální migrací osob. Také je zřejmý jejich možný dopad a míra jejich přijatelnosti či významnosti, s jakou je nutné tyto rizika řešit. Každá metoda analýzy rizik je však jen pomocným nástrojem a inteligence člověka a jeho role v konečném rozhodnutí co a jak řešit, je nezastupitelná. [2424]

5 VÝZNAM A ZPŮSOBY BOJE PROTI NELEGÁLNÍ MIGRACI

Nelegální migrace osob je fenoménem, který může v cílových zemích zásadním způsobem ohrozit vnitřní stabilitu a bezpečnostní situaci. Z toho důvodu jsou opatření v oblasti potírání nelegální migrace jedním ze zásadních témat řešených v rámci migrační politiky ČR. [34]

5.1 Boj proti nelegální migraci

Může mít různé způsoby, k nejvýznamnějším a nejúčelnějším můžeme zařadit následující:

- Ochrana státních hranic.

Za ochranu státní hranice nese podle zákona č. 216/2002 Sb. o ochraně státních hranic, zodpovědnost Policie ČR. Avšak vzhledem k přistoupení ČR k tzv. Schengenské dohodě (původní dohoda mezi vládami států Hospodářské unie Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích, podepsaná v Schengenu v Lucemburském velkovévodství 14. června 1985, následně pak Úmluva k provedení dohody podepsané 14. června 1985 mezi vládami států Hospodářské unie Beneluxu, Spolkové republiky Německo a Francouzské republiky o postupném odstraňování kontrol na společných hranicích, podepsaná 19. června 1990 v Schengenu) dne 21. prosince 2007, se neprovádí na společných hranicích zemí této dohody hraniční kontroly, s výjimkou kontrol na mezinárodních letištích v ČR. Hraniční kontroly je však možné krátkodobě obnovit. Jak uvádí Ministerstvo vnitra ČR, existují plány na obnovení kontrol na státních hranicích a v souvislosti s tím proběhlo i cvičení Policie ČR a Armády ČR zaměřené na tuto problematiku. [35], [36], [37], [38]

- Pomoc zemím původu nelegálních migrantů.

Cílem této pomoci má být zlepšení životních podmínek obyvatel zdrojové země, tedy země odkud přichází legální i nelegální migranti do cílových zemí, ať už se jedná o uprchlíky nebo o ekonomické migranty. Tuto pomoc lze uskutečnit pomocí finančních dotací, dodávkami léků a potravin, budováním infrastruktury, výcvikem bezpečnostních složek atd. Podle informací nadace Člověk v tísni se jedná např. o:

- Soustředění se na programy, které by lidem pomohly lépe vzdorovat důsledkům krize v dlouhodobějším horizontu. Tam, kde je bezpečnostní situace stabilnější a zároveň funguje trh, se upřednostňuje namísto potravinových

balíčků potravinové poukázky, díky nimž si lidé mohou pořídit jídlo dle svého uvážení včetně čerstvých potravin. Díky tomu dochází k podpoře místních farmářů, kteří dodávají zeleninu nebo maso do obchodů, a tím přispívají i k rozvoji trhu. [3939]

- Podporu drobných farmářů poskytnutím obtížně dostupných semen a nářadí, aby mohli zasít a úrodu pak použít částečně pro vlastní potřebu a částečně k prodeji. [3939]
- Zaměstnání obyvatel, kteří mohou pracovat, v programech „Peníze za práci“, v němž si za tři měsíce práce s odklizením trosek, odpadu či opravami vodních zdrojů vydělají na pokrytí svých základních životních potřeb. Za tímto přístupem je snaha minimalizovat závislost Syřanů na dlouhodobé humanitární pomoci, a zajištění oprav a fungování základní infrastruktury. [3939]
- Pomoc s výcvikem bezpečnostních složek může probíhat i formou výcviku vojenských pilotů, např. výcvik iráckých pilotů vrtulníků a bitevníků L – 159. [4040]
- Pomoc zemím nejvíce zatíženým nelegální migrací.
 - Může probíhat formou přímé konkrétní finanční podpory, tak jak v současné době probíhají domluvy s Tureckem, které je v současné době zemí vysoce zatíženou migrační vlnou, kdy ČR v letošním roce pošle do Turecka 6 milionů EUR. Celkem pak EU přislíbila předat Turecku 3 miliardy EUR na řešení migrační krize, s cílem zastavit migrační vlnu dříve než překročí hranice Evropy. Peníze by zpočátku měly jít na projekty zaměřené na humanitární pomoc. Evropa Turecku přispěje také na vzdělání, lékařskou péči a sociální začleňování. Podle dohody je příspěvek EU vždy vázán na konkrétní projekt. První příspěvek by ČR podle navrženého harmonogramu poslala ve čtvrtém čtvrtletí roku 2016. [41]
 - Další formou pomoci může být posílení bezpečnostních sborů zemí ohrožených migrační vlnou. V současné době příslušníci Policie ČR posilují bezpečnostní sbory v Makedonii, kde pomáhají s ostrahou makedonsko-řecké hranice. Vyslání policistů umožnila Dohoda mezi vládou ČR a Republikou Makedonie o spolupráci v boji proti trestné činnosti. Další čeští policisté pak

v rámci agentury Frontex, která je zodpovědná za ochranu vnějších hranic EU, působí v Řecku, kde pomáhají při zajištění návratu nelegálních migrantů zpět do Turecka. [42], [43]

- Přijímání legálních migrantů (oprávněných žadatelů o azyl).
 - Již v roce 2003, usnesením č. 55 ze dne 13. ledna 2003, přijala vláda ČR základní koncepční materiál v oblasti migrace, „Zásady politiky vlády v oblasti migrace cizinců“. Tento materiál vymezuje směr migrační politiky ČR. Znění jednotlivých zásad vyjadřuje vůli ČR aktivně a zodpovědně se za respektování závazků plynoucích z mezinárodních úmluv, smluv a doporučení zabývat migrační politikou. Prioritou vnitrostátních aktivit v oblasti migrace je formulace účinných opatření, která budou podporovat řízenou legální migraci a zároveň minimalizovat migraci nelegální. [4444]
 - V moderní společnosti je nezbytné přistupovat k migraci jako k jednomu z nástrojů ekonomického rozvoje země. V rámci „Zásad politiky vlády v oblasti migrace cizinců“ byla přijata teze, že migrační politika státu neklaďe překážky legální migraci, a podporuje imigraci, která je pro stát a společnost v dlouhodobé perspektivě přínosná. Cílem je přivést do ČR kvalifikované zahraniční pracovníky schopné přispívat k rozvoji ekonomiky a společně s jejich rodinami se natrvalo integrovat do české společnosti. Toto může být způsob jak alespoň částečně řešit hospodářská rizika vyplývající z imigrace osob. [4444]
 - Ne vždy však se však snaha o pomoc setká s úspěchem. Iráctí křesťané, kteří byli v rámci pomoci přesídleni do ČR, se následně rozhodli opět z ČR odejít. Je pak otázkou, jaký byl jejich důvod odchodu ze své vlasti a jaká byla jejich očekávání. [4545], [46]
 - Velmi důležitá je i integrace cizinců. Je to proces umožňující cizincům postupně se začlenit do české společnosti. Cílem integrace je oboustranně přínosné nekonfliktní soužití cizinců a majoritní společnosti. [47]
 - Základním koncepčním nástrojem politiky integrace cizinců je aktualizovaná „Koncepce integrace cizinců“. Tento materiál na základě analýzy ukazatelů integrace definuje bariéry integrace a nastavuje záměry politiky integra-

ce cizinců v ČR. Konkrétní opatření, kterými ministerstvo vnitra jako resort pověřený koordinací integrační politiky i příslušné resorty odpovědné za realizaci integrační politiky v průběhu stávajícího roku podpoří integraci cizinců na území ČR, jsou definovány v každoročně aktualizovaném „Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců“. Cílovou skupinou politiky integrace cizinců jsou občané třetích zemí (tj. zemí mimo EU, Evropský hospodářský prostor a Švýcarsko) pobývající legálně na území České republiky. Ve výjimečných případech mohou být součástí cílové skupiny také občané EU/EHP a Švýcarska. Cílovou skupinou integrace je i majoritní společnost. Cílovou skupinou integrace nejsou žadatelé o mezinárodní ochranu, ač jim bude umožněno využívat relevantních integračních nástrojů podle jejich potřeb v přímé návaznosti na Státní integrační program. [47]

5.2 Dopady boje proti nelegální migraci

Všechna opatření a způsoby boje proti nelegální migraci vyžadují nasazení různých sil, prostředků a opatření. Následně pak ale dochází k většímu finančnímu zatížení rozpočtu ČR, jednotlivých ministerstev, úřadů a státních složek a tím zpětně ke zvýšení hospodářských rizik. Příkladem může být odlet iráckých křesťanů zpět do vlasti. [4646]

Při řešení rizik nelegální migrace také dochází ke zvýšení zátěže bezpečnostních sborů ČR, zejména Policie ČR, která je zodpovědná za ochranu státních hranic a tím může dojít ke snížení bezpečnosti občanů ČR. Vzhledem k tomu, že pro plnění úkolů Policie je možné využít podle zákona č. 273/2008 Sb. o Policii ČR, i Armádu České republiky, Vězeňskou službu České republiky a Celní správu České republiky, může v případě jejich nasazení dojít i k omezení jejich činností a tím k dalšímu ohrožení bezpečnosti občanů ČR. [11], [36]

ZÁVĚR

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo posouzení rizik nelegální migrace na občana a stát. Dílčími cíly byly posouzení současného stavu migrace v Evropě a v ČR, analýza rizik nelegální migrace a také návrh na minimalizaci rizik nelegální migrace.

K provedenému popisu migrace je možné uvést, že je spojena s lidmi od nepaměti. Otázkou ale stále je, jak se k imigraci postaví původní, domácí obyvatelstvo a jaké způsoby řešení tohoto problému zvolí.

K nelegální migraci je možné říci, že stala velkým problémem dneška a týká se všech vyspělých zemí. K vyřešení otázky nelegální migrace, zjištění a vyřešení jejích příčin bude zapotřebí mezinárodní spolupráce všech dotčených zemí. Snaha o řešení tohoto problému jen v rámci jednotlivých zemí nebude dostačující a bude mít charakter výše uvedených opatření, ovšem bez vlivu na podstatu a příčinu nelegální migrace.

Z popisu rizik a jejich analýzy vyplývá, co je nutné považovat za nejvýznamnější riziko a co za méně významné. Těmi nejvýznamnějšími jsou tedy selhání integrace, teroristické útoky, organizovaný zločin, nárůst extremismu, tedy věci, které se dotýkají i běžného života všech občanů ČR.

Jako důležité vidím důsledné plnění všech právních předpisů, které se k migraci vztahují, jejich následnou aplikaci v praxi a také dodržování všech opatření, které jsou určeny k boji s nelegální migrací. Ale jako skutečně nejdůležitější vidím řešení příčin migrace ve zdrojových zemích, nikoliv řešení následků migrace v zemích cílových.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

1. KLIMEŠ, Lumír. *Slovník cizích slov*. Vyd. 2. Praha: SPN, 2005, 829 s. ISBN 80-7235-272-5
2. Azyl a uprchlictví. *Ministerstvo vnitra ČR. Odbor azylové a migrační politiky*. [online]. MVČR, ©2015 [cit. 2016-01-24]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/azyl-migrace-a-integrace-azyl.aspx>
3. ANTUŠÁK, Emil. *Krizový management Hrozby-krize-příležitosti*. Vyd. 2. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2009, 395 s. ISBN 978-80-7357-488-8
4. Integrace cizinců na území ČR. *Ministerstvo vnitra ČR. Odbor azylové a migrační politiky* [online]. MVČR, ©2016 [cit. 2016-01-24]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/integrace.aspx>
5. Úmluva o uprchlících. *UNHCR v České republice* [online]. UNHCR, ©2015 [cit. 2016-01-27]. Dostupné z: <http://www.unhcr-centraleurope.org/cz/zakladni-informace/umluvyy/umluva-o-uprchlicich.html>
6. Úmluva o právech dítěte. *UNICEF Česká republika* [online]. UNICEF, ©2015 [cit. 2016-01-27]. Dostupné z <http://www.unicef.cz/aktualne/82292-umluva-o-pravech-ditete>
7. Předpis č. 209/1992 Sb. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících. *Zákony pro lidi* [online]. ©2016 [cit. 2016-01-27]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-209>
8. Zákon č.2/1993 Sb. - Listina základních lidských práv a svobod. *Sbírka zákonů Ministerstva vnitra České republiky* [online]. MVČR, ©2016 [cit. 2016-02-03]. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirkazakonu/SearchResult.aspx?q=2/1993&typeLaw=zakon&wha t=Cislo_zakona_smlouvy
9. Zákon č. 325/1999 Sb. – Zákon o azylu. *Sbírka zákonů Ministerstva vnitra České republiky* [online]. MVČR, ©2016 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka->

- zaknu/SearchResult.aspx?q=325/1999&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
10. Zákon č. 326/1999 Sb. – Zákon o pobytu cizinců. *Sbírka zákonů Ministerstva vnitra České republiky* [online]. MVČR, ©2016 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: http://aplikace.mv-cr.cz/sbirkazakonu/SearchResult.aspx?q=325/1999&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
 11. Zákon č. 273/2008 Sb. – Zákon o Policii České republiky. *Sbírka zákonů Ministerstva vnitra České republiky* [online]. MVČR, ©2016 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: http://aplikace.mv-cr.cz/sbirkazaknu/SearchResult.aspx?q=273/2008&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy
 12. Služba cizinecké policie. *Policie.cz* [online]. POLICIE ČR, ©2016 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/sluzba-cizinecke-policie.aspx>
 13. TOMEŠ, Igor. *Obory sociální politiky*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011, 368 s. ISBN 978-80-7367-868-5
 14. Historie migrace. *Bezpečí pro uprchlíky* [online]. ©2015 [cit. 2016-02-03]. Dostupné z: <http://uprchlik.ecn.cz/cz/historie.html>
 15. DRBOHLAV, Dušan a kol. *Migrace a (i)migranti v Česku Kdo jsme, odkud přicházíme, kam jdeme?* Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 2010, 207 s. ISBN 978-80-7419-039-1
 16. Ilegálních migrantů v ČR loni přibylo. *Idnes.cz* [online]. ©2015 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/uprchlici-v-cr-statistika-2015-dgc-domaci.aspx?c=A160204_114016_domaci_hro
 17. Během ledna dorazilo podle OSN do Řecka více migrantů než v červenci. *Česká televize.cz* [online]. ©2016 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/svet/1678963-behem-ledna-dorazilo-podle-osn-do-recka-vice-migrantu-nez-v-cervenci>

18. V Středozezemním moři asi utonulo 400 uprchlíků z Afriky. *České noviny.cz* [online]. ©2016 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: <http://www.ceskenoviny.cz/zpravy/v-stredozemnim-mori-asi-utonulo-400-uprchliku-z-afriky/1204754>
19. Migrace. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. MVČR, ©2016 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/migrace/docDetail.aspx?docid=21620122&doctype=ART>
20. Migrační vlna může být hroživou budoucností. *Novinky.cz* [online]. ©2015 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/395196-zeman-migracni-vlna-muze-byt-hrozivou-budoucnosti.html>
21. Jaká jsou reálná rizika migrace pro zdraví Čechů? *Zdravotnický deník.cz* [online]. ©2015 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z: <http://www.zdravotnickydenik.cz/2015/09/jaka-jsou-realna-rizika-migrace-pro-zdravi-cechu/>
22. Trivializace hrozby migrace pomýlenými evropsismy. *Klaus.cz*. [online]. ©2015 [cit. 2016-02-04]. Dostupné z <http://www.klaus.cz/clanky/3799>
23. ŠIMÁK, Ladislav. *Krizový manažment vo verejnej správe*. Vyd. 2. Žilina: Žilinská univerzita v Žiline, 2015, 259 s. ISBN 978-80-554-1165-1
24. Metodiky hodnocení rizik. *Bozpinfo.cz* [online]. ©2016 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: http://www.bozpinfo.cz/win/knihovna-bozp/citarna/clanky/rizeni_bozp/hodnoceni_rizik040331.html
25. Kolektiv autorů pod vedením Ministerstva zahraničních věcí. *Bezpečnostní strategie České republiky 2015*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2015, 24 s. ISBN 978-80-7441-005-5
26. Ústavní zákon č. 110/1998 Sb. – Zákon o bezpečnosti České republiky. *Zákony pro lidi* [online]. ©2016 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1998-110>
27. Psycholog? Migrační vlna. *Deník.cz* [online]. ©2016 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/stale-silici-migracni-vlna-nejen-meni-trendy-pujdevubec-vcas-zastavit-20150823-1o9q.html

28. Běženci míří do Česka. Jak velké představují zdravotní riziko? CIKRT, Tomáš. *Zdravotnický deník* [online]. ©2016 [cit. 2016-01-24]. Dostupné z: <http://www.zdravotnickydenik.cz/2015/06/bezenci-miri-do-ceska-jak-velke-predstavuji-zdravotni-riziko/>
29. Je pro nás migrační krize ekonomicky nevýhodná? *MoneyBag.cz* [online]. ©2016 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://moneymag.cz/ekonomika/5602-je-pro-nas-migra-cni-krize-ekonomicky-nevyhodna-v-prvni-rade-je-to-moralni-otazka-tvrdi-ekonom>
30. Měli by ekonomové o efektech migrace mlčet? *Českápozice.cz* [online]. ©2016 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: http://ceskapozice.lidovky.cz/meli-by-ekonomove-o-efektech-migrace-mlcet-fg9-/debata-jana-machacka.aspx?c=A151001_102227_machackova-debata_kasa
31. Ishikawův diagram. *Managementmania.cz* [online]. ©2013 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/ishikawuv-diagram>
32. Metody hodnocení rizik. *Bozpinfo.cz* [online]. ©2016 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: http://www.bozpinfo.cz/win/knihovna-bozp/citarna/tema_tydne/hodnoceni_rizik_12_0104.castdve.html
33. Metody hodnocení rizik. *Guard7.cz* [online]. ©2016 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.guard7.cz/metody-hodnoceni-rizik>
34. Azyl, migrace a integrace. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. MVČR, ©2016 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-890951.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>
35. Zákon č. 216/2002 Sb. o ochraně státních hranic. *Zákony pro lidi* [online]. ©2016 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-216>
36. Schengenský prostor. *Novinky.cz* [online]. ©2016 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://tema.novinky.cz/schengensky-prostor>
37. Společné cvičení ochrany státních hranic. *Ministerstvo vnitra ČR* [online]. MVČR, ©2016 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/fotogalerie/spolecne-cviceni-ochrany-hranic.aspx>

38. Na jihu Čech začalo cvičení k ochraně hranic s Rakouskem. *Deník.cz* [online]. ©2016 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: http://ceskobudejovicky.denik.cz/zpravy_region/na-jihu-cech-zacalo-cviceni-k-ochrane-hranic-s-rakouskem-20150930-bvud.html
39. Sýrie. *Člověk v tísni.cz*. [online]. ©2016 [cit. 2016-04-29]. Dostupné z: <https://www.clovekvtsni.cz/cs/humanitarni-a-rozvojova-pomoc/zeme/syrie>
40. V ČR se školí piloti iráckých vrtulníků. *Novinky.cz* [online]. ©2016 [cit. 2016-05-08]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/376345-v-cr-se-skoli-piloti-irackych-vrtulniku.html>
41. Vláda schválila harmonogram vyplácení peněz Turecku. *Parlamentnílisty.cz* [online]. ©2016 [cit. 2016-05-08]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/arena/monitor/Vlada-schvalila-harmonogram-vyplaceni-penez-Turecku-428494>
42. Policisté vyrazili do Makedonie. *Policie.cz* [online]. PČR, ©2016 [cit. 2016-05-08]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/policiste-vyrazili-do-makedonie.aspx>
43. Čeští policisté se v Řecku zapojí do programu agentury Frontex. *Rozhlas.cz* [online]. ©2016 [cit. 2016-05-08]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/plus/dnesniplus/_zprava/cesti-policiste-se-v-recku-zapoji-do-programu-agentury-frontex—1608449
44. Azyl, integrace a migrace. *Ministerstvo vnitra ČR*. [online]. MVČR, ©2016 [cit. 2016-05-08]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/migrace-novy-clanek-890951.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>
45. V Praze přistáli křesťanští uprchlíci z Iráku. *Novinky.cz*. [online]. ©2016 [cit. 2016-05-08]. Dostupné z: <http://www.novinky.cz/domaci/392719-v-praze-pristali-krestansti-uprchlici-z-iraku.html>
46. Iráčtí křesťané odletěli domů. *Novinky.cz*. [online]. ©2016 [cit. 2016-05-08]. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/krestansti-uprchlici-se-ve-ctvrtek-vraci-do-iraku-fvm-/domaci.aspx?c=A160421_144325_domaci_jj
47. Integrace cizinců. *Ministerstvo práce a sociálních věcí*. [online]. MPSV, ©2016 [cit. 2016-05-08]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/1278>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ČR	Česká republika.
EU	Evropská unie
MR	Míra rizika
N	Pravděpodobnost následků
P	Odhad pravděpodobnosti

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 Hlavní migrační trasy v současné době	20
Obr. 2 Ishikawa diagram	28

SEZNAM TABULEK A GRAFŮ

Tabulka 1 Statistika počtu nelegálních migrantů.....	22
Graf 1 Statistika počtu nelegálních migrantů.....	22
Tabulka 2 Pravděpodobnost vzniku rizika	29
Tabulka 3 Závažnost rizika	30
Tabulka 4 Míra rizika	30
Tabulka 5 Vyhodnocení rizik	31